

ΣΑ ΜΑΓΕΜΕΝΟ ΤΟ ΜΥΑΛΟ ΜΟΥ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Ιδρυτής Σειράς
Άρης Μαραγκόπουλος

Επιμέλεια σειράς: Άρτεμις Λόνι
Διόρθωση: Μαριάννα Τζιαντζή
Εξώφυλλο - Σελιδοποίηση: Μαρίνα Μπίτσικα

© 2023 Εκδόσεις Τόπος & Θανάσης Σκρουμπέλος
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο
ISBN: 978-960-499-481-6

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύονται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Τόπος
Μεθώνης 71Α, 10683, Αθήνα
Τηλ.: +30 210 8222835
Επικοινωνία: info@motibo.com

Κεντρική διάθεση
Ζωσιμάδων 6, 10683, Αθήνα
Τηλ.: +30 210 3221580
Επικοινωνία: bookstore@motibo.com

www.toposbooks.gr

Θανάσης Σκρουμπέλος

Σα μαγεμένο το μυαλό μου

Οι ζωγραφιές που συνοδεύουν τις ιστορίες αυτού του βιβλίου φιλοτεχνήθηκαν από τον ίδιο τον συγγραφέα.

Στη Σοφία και στην Κατερίνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο αρχαιολόγος και αγιογράφος Θανάσης Σκρουμπέλος	11
1 Η ζήλεια και το φίδι	15
2 Θα σου τηγανίζω ψάρια	21
3 Ζούλα σε μια βάρκα μπήκα	27
4 Με το φτωχομπούζουκό μου	31
5 Το χασαπάκι	37
6 Πέσαν τα μάνταλα βαριά	41
7 Πήρε φωτιά μια καρδιά	45
8 Στο θολωμένο μου μυαλό	49
9 Στις φάμπρικες της Γερμανίας	61
10 Τα όμορφα τα γαλανά σου μάτια	67
11 Είμαι φίνο φανταράκι	71
12 Ζαΐρα	79
13 Και ήσουνα βρε φως μου	83
14 Κάπκε μια συνοικία	87
15 Σιγανοψιχάλισμα	97
16 Ο Αντώνης ο βαρκάρης	103
17 Μια ψαροπούλα είναι αραγμένη	109
18 Κάνε λιγάκι υπομονή	113
19 Σα μαγεμένο το μυαλό μου	121

Ο αρχαιολόγος και αγιογράφος Θανάσης Σκρουμπέλος

Δεν γνωρίζω άλλον συγγραφέα που να έχει σκάψει τόσο βαθιά, τόσο καίρια, τόσο ανάγλυφα, τόσο ρεαλιστικά στον λαβυρινθώδη κόσμο της λαϊκής ψυχής. Όποιος έχει διαβάσει τη λογοτεχνία του γνωρίζει καλά αυτή την αλήθεια, που εξάλλου επιβεβαιώνουν οι ιστορίες του ανά χείρας τόμου που πάλλονται από τις ρέουσες δυνάμεις της ζωής.

Ο Σκρουμπέλος είναι αρχαιολόγος της λαϊκής σοφίας, της λαϊκής πίστης, των λαϊκών πόθων, των λαϊκών αναγκών. Ανασκάπτει βαθιά, το επαναλαμβάνω, πολύ βαθιά, κάτω από τις προσχώσεις όλων των άχρηστων πραγμάτων που αποκαλούμε σύγχρονο πολιτισμό φέρνοντας στο φως αυθεντικά ήθη και πηγαίες συμπεριφορές, πολύτιμες μνήμες, αρχαίες πληγές και συλλογικούς καημούς, πλαστά όνειρα και παντοίες δόξες.

Το σημαντικό εδώ είναι ότι όλα τα παραπάνω ο Σκρουμπέλος τα αφηγείται με τη μοναδική άνεση της προφορικής παράδοσης των παραμυθιών – λες και σε κάποια άλλη ζωή η ψυχή του αποτύπωσε τα μικρά πλην πολύτιμα πράγματα του συλλογικού βίου που κινδυνεύουν με εξαφάνιση και τώρα απλώς τα ξαναδιηγείται.

Πράγματι, ο συγγραφέας αφηγείται τον λαϊκό κόσμο με παραδειγματική άνεση: για χάρη του αναγνώστη πλάθει εκ βάθρων ένα ολιστικό σύμπαν, ένα συμπεριληπτικό σύμπαν, επιμελώς αποφεύγοντας τις επιτηδευμένες «λογοτεχνικές λύσεις» και την όποια αφηγηματική «φλυαρία». Εντός του, με έναν

τρόπο που θυμίζει ταμπλό βιβάν της *Commedia dell'arte*, αβίαστα κινούνται και διαβιούν οι λαϊκές μορφές του, οι λαϊκές ιστορίες του, η λαϊκή ελληνική ψυχή σε όλη την έκταση του ταπεινού μεγαλείου της.

Σε μαγαζιά, σε σπίτια, σε γειτονιές, στους δρόμους, σε φυλακές, όπου κι αν κινούνται οι ήρωές του, δεν χρειάζονται πολλές συστάσεις για να εξοικειωθεί μαζί τους ο αναγνώστης. Ο τρόπος που δουλεύουν, ο τρόπος που συναναστρέφονται, ο τρόπος που ερωτεύονται αποδίδεται με έναν ευθύ ρεαλισμό, τόσο γνήσια άμεσο, τόσο απτά γήινο που, στο τέλος, αυτός ο απέριτος πεζός λόγος απογειώνεται, αναπάντεχα για τον αναγνώστη, σε κάτι σαν μυστική ποίηση.

Αλλά το *Σα μαγεμένο το μυαλό μου* είναι ένας τόμος που δεν περιορίζεται στο λογοτεχνικό κείμενο. Πλημμυρίζει από εικόνες που, ακόμα και με ένα απλό ξεφύλλισμα του βιβλίου, υποχρεώνουν τον αναγνώστη να τις προσέξει. Ο Σκρουμπέλος, εμπνευσμένος από δημοφιλή λαϊκά και ρεμπέτικα τραγούδια, ζωγράφισε μια σειρά χαρακτηριστικές εικόνες που συνοδεύουν δεκαεννιά ιστορίες. Εδώ, θα μπορούσαμε απλώς να ισχυριστούμε πως, ό,τι ειπώθηκε παραπάνω για τα κείμενά του, για τη λογοτεχνία του, ισχύει εξίσου για τις λαϊκές εικόνες του. Αλλά αυτό θα ήταν πολύ λίγο. Πιο ακριβές είναι να πούμε ότι αυτό που ο αναγνώστης αντικρίζει στις εδώ εικόνες απορρέει από *τον ίδιο χείμαρρο της έμπνευσης* που γεννά την πολύ προσωπική, την αυθεντική λογοτεχνία του. Συμπληρώνοντας, μάλιστα, σ' αυτό ότι αν τα κείμενά του είναι αποτέλεσμα μιας εντατικής ανασκαφής στη λαϊκή ψυχή, οι εικόνες του συνιστούν την *αγιογραφική αποτύπωση* της ίδιας αυτής ψυχής.

Προχωρώντας ένα βήμα πιο εκεί αυτόν τον ισχυρισμό (και για να είναι πειστική αυτή η παρατήρηση θα απαιτήσουμε από τον αναγνώστη να στρέψει την προσοχή του λίγο περισσότερο πάνω στις εδώ εικόνες / αγιογραφίες), μπορούμε με ασφάλεια να ισχυριστούμε ότι οι λαϊκές εικόνες του Σκρουμπέλου ζωγραφίζουν αισθήματα, ζωγραφίζουν σχέσεις, ζωγραφίζουν βασανάκια, ζωγραφίζουν πόθους, ζωγραφίζουν, χάρη στην εμπνευσμένη μαστοριά του, αυτό που δεν μπορεί να αρθρωθεί με τις λέξεις: *ολόγυμνη τη λαϊκή ψυχή* μες στο άρρητο μεγαλείο της.

Έτσι εξηγείται αυτή η εκτυφλωτική σπατάλη των χρωμάτων, αυτά τα φλογισμένα κόκκινα του καδμίου, τα σκοτεινά μπλε του κοβαλτίου, τα λαδοκίτρινα και τα πορτοκαλιά, τα κυπαρισσιά και οι άκουα μαρίνες· κι ακόμα αυτές οι κάποτε δραματικές, κάποτε ηρωικές, κάποτε παιδικίστικες φιγούρες των

μουστακαλήδων αντρών· όπως κι αυτά τα έξοχα εξώφθαλμα μάτια (κατά περίπτωση δραματικά, μοιραία, τραγικά, απορημένα, στοχαστικά, θαυμαστικά, λάγνα, αλαφιασμένα, ντόμπρα ή δειλιασμένα, αντρών τε και γυναικών) μαζί μ' αυτές τις α λα Σαγκάλ ιπτάμενες, συγκινημένες φιγούρες...

Έτσι εξηγείται, με δυο λόγια, αυτό το μαγικό σύμπαν ενός λαϊκού παραδείσιου τοπίου όπου κάθε ανθρώπινη μορφή, κάθε υλικό στοιχείο είναι αποτέλεσμα μιας χειρονομιακής δραστηρικής σχεδίασης που *επείγεται* να καταγράψει αδρά τα άπιαστα απ' τον λόγο φθαρτά συστατικά του κόσμου μας.

Ναι, ο Σκρουμπέλος δεινός αρχαιολόγος της λαϊκής ψυχής στις παραμυθιακές ιστορίες του, ευλαβής αγιογράφος της ίδιας αυτής ψυχής με τις μαγικές εικόνες του, συνεχίζει με αξιοσύνη την παράδοση των Κόντογλου, Σικελιώτη, Τάσσου, Σεμερτζίδα και τόσων άλλων καλλιτεχνών μας καθώς, με αντίστοιχη συγκίνηση, αυθεντικότητα και μαστοριά, αναδεικνύει τον αρχέγονο βιωματικό Τόπο ενός βασανισμένου πλην γενναιόφρονα λαού.

Όσοι πιστοί αναγνώστες, προσέρχεστε εδώ. Σαν μαγεμένο το μυαλό σας θα φτερουγίσει.

Άρης Μ.

